

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Nonnulla quæ aduersus sententiam D. Thomæ difficultatem faciunt.
membrum. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Præterea per eam vult angelum absolute & complete esse in loco, per operationem verò solum dicit manifestare se nobis esse in eo loco in quo iam antea erat simpliciter & complete. Item Durandus affirmat angelum per eam potentiam posse indifferenter operari immediate inmediate suppositi in quemcumque locum, & ob id angelum esse ubique. Denique asseuerat non esse ubique solum per instantiam negatiuè à quocumque loco, sed per præsentiam & coniunctionem suæ substantiæ cum omni loco, quam dicit non amittere ex eo quòd operetur in vno tantum loco, esto loca alia multum distent à loco, in quo operatur.

Ferrariensis in quo à Capreolo & Caietano dissentiat.

Ferrariensis loco citato in reliquis conuenit cum Capreolo: in hoc verò ab eo, & à Caietano dissidet, quòd arbitratur: angelum non aliter esse in loco, quam per operationem transeuntem ac continuatam. Vnde affirmat, eo ipso, quòd desistit operari actu ad extra, continuareque actionem, desinere etiam esse in loco. Ad id verò, quòd D. Thomas hoc loco, & quodlib. illo 1. art. 4. docet, respondet, solum voluisse, ut angelus non tantum per motionem localem esset in loco, sed etiam per quamcumque aliam motionem ad extra, nempe influendo lumen aliquod in cælum empyreum, vel aliquid aliud in rem, in qua dicitur esse. Hæc de sententia D. Tho. & de variis modis quibus à sectatoribus ipsius solet exponi.

MEMBRUM IV.

Nonnulla, quæ aduersus sententiam D. Thomæ difficultatem faciunt.

Angelus autem non aliter esse in rerum natura, quam nullibi existere, implicat.

SENTENTIA hæc mihi numquam placuit. Multa namque in se continet dura, valdeque difficilia intellectu. Ac in primis illud non satis capit intellectus: angelum eo ipso quòd omnino subtrahit applicationem suæ virtutis ad locum, existere quidem in rerum natura, & tamen nullibi existere, nec in spatio corpore repleto, nec in spatio corpore non repleto. Item aqua eo ipso, quòd diuina virtute denudetur quantitate, existere in rerum natura, & nullibi existere, esseque negatiuè indistantem ab omni loco, ut affirmat hæc opinio. Si enim solum affirmaret, angelum, aut substantiam corpoream denudatam quantitate, nullibi existere circumscriptiue, tamquam in loco physico pro superficie corporis continentis, non miraremur sanè: at quòd dicat nullibi existere, id est, in nulla parte spatij, tam corpore repleto, quam corpore non repleto, esseque negatiuè indistantem ab omni loco, id sanè est, quòd miramur, & quòd asseueramus non satis ab intellectu percipi, cum credamus id contradictionem implicare. Non enim intelligimus, quoniam pacto fieri possit, ut Deus producat Angelum, & nullibi, hoc est, in nulla parte spatij in quo, vel sit corpus, vel Deus possit producere corpus, illum producat, & quòd conseruet substantiam corpoream sine quantitate, & nullibi, hoc est, in nulla parte spatij illam conseruet. Contrarium certè sonant aperte testimonia illa Philosophorum, quæ in calce prioris partis membri 2. reuulimus. Deinde conficio argumentationem, ut probem substantiam aquæ, quæ erat in vase, manere in eodem spatio, esto Deus separaret ab ea quantitatem. Quoniam si Deus relinqnat eam suæ naturæ, continuo à forma substantiali illius resultabit noua quantitas in materiam, non secus atque in instanti generationis aquæ, à forma substantiali resultat quantitas: eò quòd, ex

sententia eorum, cum quibus disputamus, fiat resolutio vsque ad materiam primam: sed quantitas illa non resultabit in alio loco, quam in vase: si minus, dicant aduersarij vbi manet resultabit, reddantque rationem, quare potius in eo loco, quam in alio, quòd sanè numquam præstabit. Cum ergo non sit alia ratio quare quantitas illa resultet in vase, nisi quia substantia ibi mansit, & quantitas redundat in substantiam in loco, in quo est ipsa substantia: fit, ut substantia manserit in vase.

Deinde possumus argumentari aduersus sententiam horum Doctorum. Quoniam si substantia spirituales non essent in loco, nisi per suam operationem, applicationemve suæ virtutis ad locum, sequeretur Deum optimum maximum non esse, nisi vbi operaretur, id quòd concedunt Doctores cum quibus disputamus: inde verò sequeretur Deum non esse extra cælum: quòd licet hi Doctores concedat, contrarium tamen multis, satisque ni fallor efficacibus rationibus ostendimus q. 8. art. 1. disp. 3. Item si Deus cæteræque substantiæ spirituales non essent in loco, nisi per applicationem suæ virtutis ad locum, sequeretur Deum posse mutari, quòd cum fide Catholica pugnat. Consecutio probatur, quoniam dari potest diuina virtute vacuum, Deusque poterit se solo mouere lapidem per illud: quò dato, sequeretur Deum moueri, ut quæst. 8. disputatione citata perspicue deduximus: quandoquidem cum Deus intra spacium vacuum solum esset, vbi esset lapis, & lapis successiuè esset in alia atque alia parte eius spatij, Deus quoque similiter esset successiuè in alia atque alia parte eiusdem spatij, ac proinde mutaretur.

Illud deinde non satis capit intellectus, quomodo sola indistantia negatiua, sine præsentia & coniunctione illius cum spatio, sit sufficiens conditio ad agendum in illo immediate inmediate suppositi. Ex Aristotele namque 7. Physic. & 1. de generatione, ut actio immediate emanet ab agente, necessaria est præsentia & coniunctio agentis cum eo, in quo debet agere tamquam conditio ad id prærequisita, idque lumen ipsum naturale docet: eiusmodi autem præsentia, assistentia, & coniunctio, non est per solam indistantiam negatiuam, ut auctores ipsi, cum quibus disputamus, consentunt. Etenim sicut ex eorum sententia, angelus tunc non distat à quocumque loco: quia cum, ex eorumdem sententia, nullibi sit, à nullo loco potest distare, & idcirco affirmant, eum habere tunc indistantiam negatiuè, ita dicunt nulli loco, partive spatij, esse præsentem, coniunctum, aut assistentem: mirum autem est, quòd ab agente, neque præsentem, neque coniunctum, neque assistentem alicui spatio, possit immediate inmediate suppositi fluere actio in spatio. Possumus etiam conficere argumentationem in hunc modum. Si per impossibile tale agens esset naturale, & non liberum, ita videlicet, ut ab eo emaneret actio ex necessitate naturæ, cum ab omni loco esset æquè negatiuè indistans, vel ageret in omnem locum immediate, atque ita esset ubique, quòd creatura repugnat, vel in nullum locum ageret, eò quòd non sit maior ratio quare, in vnum locum agat quam in alium, cum ab omnibus sit eodem modo indistans. Præterea mirabile est angelum, qui, iuxta auctores huius sententiæ, eo ipso, quòd ab hoc loco subtrahit suam actionem & influxum, sicut manet indistans negatiuè à loco distate ab hoc per vnginti mille leucas, sic etiam manet inconiunctus negatiuè cum eo, posse immediate in eo agere in eo instanti, in quo primò subtrahit suum influxum ab hoc alio loco.

Adde.

Adde, perinde Angelum, iuxta autores huius sententiae, esse indistantem negatiue ab omni loco, ac esset indistans negatiue si non existeret in rerum natura: quoad indistantiam quippe negatiue no differunt, sed solum differunt, quia Angelus existens habet potentiam ad agendum existentem, Angelus vero non existens minime mirum est autem indistantiam negatiue ab omni loco, qualis esset si Angelus non existeret, esse illi sufficientem conditionem, vt agere possit immediate in quocumque loco voluerit. Vide quae diximus quaest. 8. art. 1. disp. 3. & 4.

Illud praeterea non satis intellectus percipit, quam ratione per actionem corpoream ac transeuntem, quae non est in Angelo, sed in loco tamquam in subiecto, substantia Angeli in se ipsa efficiatur magis coniuncta, praesens, & assistens loco, quam antea esset, ita videlicet, vt non sola actio, sed substantia Angeli dicatur tunc de nouo esse secundum se ipsam in loco. Asserunt namq; substantiam Angeli esse tunc in loco nouo modo, sicut mouens in moto, & operans in operato, vt sectatores D. Thomae affirmant, mentem non reddi quietam. Aut enim nomine eius existentia intelligunt existentiam agentis in passio, non quidem secundum se, sed secundum suum effectum, eo modo, quo dicemus, solem esse in effectu a se producto, eo modo quo causa dicitur latere in effectu tamquam in sua participatione. At hoc modo substantia Angeli non esset simpliciter in loco, sed sola actio & effectus illius inesse loco tamquam subiecto: substantia vero Angeli secundum quid, & cum addito valde diminuente diceretur esse in loco. Aut nomine existentiae sicut mouentis in moto intelligunt existentiam, & coniunctionem substantiae Angeli cum loco, quae antecedit actionem, & ad eam tamquam conditio, sine qua non praerequiritur. At tunc falsum dicunt Angelum esse in loco per actionem: per aliquid enim prius transferretur & applicaretur substantia Angeli ad locum, coniungereturque cum eo, vt postea sequeretur actio. Quod si quippiam tertium intelligant, explicent illud, neque enim video, quid aliud esse possit. Adde quod cum agens corporeum agat etiam in locum actione transeunte, duobus modis, quoad suam substantiam esset in loco: vno circumscriptiue, & altero sicut mouens in moto, & operans in operato. Adde etiam, quod, vt optime argumentabatur Durandus, sicut quantitas separata a substantia corporea, non potest illi esse ratio existendi in loco, ita neque actio Angeli transiens, quae non est in ipso, sed in alio tamquam in subiecto, potest esse illi ratio existendi in loco. Praeterea gratis Capreolus, & praesertim Caietanus, habitudinem Angeli ad locum quoad potentiam proximam ad agendum cum indistantia negatiue, appellant praesentiam ordinis Angeli ad locum: neque enim video, qua ratione id praesentia sit nuncupandum. Deinde perperam Caietanus potentiam illam proximam, quam conspigit, negat comparari ad actum, qui ab ea emanat, tamquam potentiam. Frustra etiam addit, comparari tamquam habitum. Adde, potentiae illi deesse adhaere imperium voluntatis ad executionem, vt sit integra potentia ad operandum.

Illud etiam dubium facit circa opinionem D. Thomae. Quid imprimant Angeli caelo Empyreo cuius ratione dicantur esse in eo tamquam in loco. Quid item producant demones, aut animae damnatae in inferno, vt ibi dicantur tamquam in loco residere. Praesertim cum ex D. Thomae sententia, angeli nihil corporeum valeant producere, nisi mediante motu locali applicando actiua passiuus, &

Molina in D. Thom.

A multo minus animae damnatae. Ea namque, quae Capreolus fingit, ratione quorum Angeli sine actione transeunte, dicantur esse in loco, indigna sunt profecto, quae impugnentur. Quod etiam Caietanus imaginatur de praesentia illa ordinis ante actionem, ratione cuius Angelus incompletè & inchoatiue in loco existat, figmentum planè est, explicandumque illi esset, quam ratione per eam potentiam proximam substantia Angeli de nouo coniungatur loco, illique praesens efficiatur. Adde potentiam illam esse posse indifferenter ad agendum in diuersis locis, vt si Angelus illo modo sit paratus subuenire homini sibi in custodiam tradito, quocumque ille per suum arbitrium perrexerit, & vbi cumque suo praesidio indigerit, eoque actionis transeuntis genere, quod necessitas illius postulauerit: vt enim ille per suum arbitrium pergere potest ad distincta loca, ita potentia illa Angeli aequè ea loca respicit, nullumque determinat. Quare si per eam Angelus est in loco, simul erit in multis locis, quod Caietanus cum Diuo Thoma negat. Id etiam, quod Caietanus affirmat, Angelum videlicet dum custodit, attenditve ad eum, quem custodit, paratus illi subuenire si indigerit auxilio, semper esse tamquam in loco, vbi custoditus existit, etiam quando Angelus interpellat actionem transeuntem, qua illi subuenit, falsum omnino videtur. Tum quia Angelus, dum est in caelo, attendit ad eum, qui ipsius tutela est commissus, paratus illi subuenire, quando opus erit: id quod satis innuit Christus Dominus illis verbis Matth. 18. *Angeli eorum* (id est, qui illos custodiunt) *in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est*: cum ergo, vt Caietanus ipse confitetur, Angelus non possit esse simul in caelo & in terra: sit, vt Angelus per hoc solum quod attendat ad custodiam, paratusque sit illi subuenire, non sit in loco, vbi custoditus ipse existit. Tum etiam, quia quando Angelus discontinuat actionem ad extra, nulla est illius actio ad extra: ergo tunc non est in loco per praesentiam actionis.

Contra opinionem Ferrariensis asserentis Angelum non esse in loco nisi per veram actionem transeuntem, militat dubium illud: Quid Angeli imprimant caelo Empyreo, quid demones, ac animae damnatae in inferno producant, a quo non satis se expediat Ferrariensis. Item, cum tam ingens multitudo Angelorum sit in caelo Empyreo, mirabile est a singulis singulos effectus in illud produci, vt per actionem ad extra in eo dicantur esse.

E Contra omnes tres autores simul pugnat, quod difficile, iuxta suam sententiam, explicabunt, quoniam pacto demones deferant animas damnatorum ad inferos: & quoniam pacto vnus daemon expellat alium, aut angelus bonus angelum malum ab aliquo loco. Quo item pacto vnus Angelus alicubi alium detineat. Haec enim omnia aegre admodum explicari possunt, si dicamus Angelos esse in loco per applicationem virtutis actiuae ad locum.

Denique opinioni D. Thomae aduersari videntur sequentes articuli Parisienses 77. qui ita habet: *Dicere, quod si esset aliqua substantia separata, quae non moueret aliquo a corpore in hoc mundo, illa non clauderetur in vniuerso, error.* Et 204. in quo sic scribitur: *Dicere quod substantia separata sunt in loco per operationem, & quod possunt moueri ab extremo in extremum, nec in medium: quia possunt velle operari in extremo aut extremis, neque in medio, error.*

* * *

A a x

MEM